

Stručni rad

Važnost akcesornog recesusa mandibule za izradu baze donje totalne proteze

Miroslav SUVIN i Sida OZMO-STEINER

Stomatološki fakultet, Zagreb

Primljeno za objavljivanje 5. prosinca 1981.

Ključne riječi: donja totalna proteza, akcesorni recesus

Summary

THE IMPORTANCE OF THE ACCESSORY MANDIBULAR RECESS FOR THE PRODUCTION OF THE LOWER TOTAL PROSTHESIS BASE

The greater the atrophy of the alveolar ridge, the deeper is the recess situated between the end of the alveolar ridge and linea obliqua. In the same way, if the involution resulting from the decomposition of the alveolar ridge is greater, the position with the recess surface becomes more closer to the favourable parallel with the occlusive plane.

Key words: full lower denture, accessory recessus

Na površini bezubih donjih čeljusti, između ruba alveolnog grebena i linije oblikve, možemo u mnogim slučajevima ustanoviti udubljenje. K e m e n y naziva ovo udubljenje recesus mandibule akcesorijus, K o l b ga naziva bukalnim nastavkom, a S w e n s o n bukalnim krilnim područjem (sl. 1).

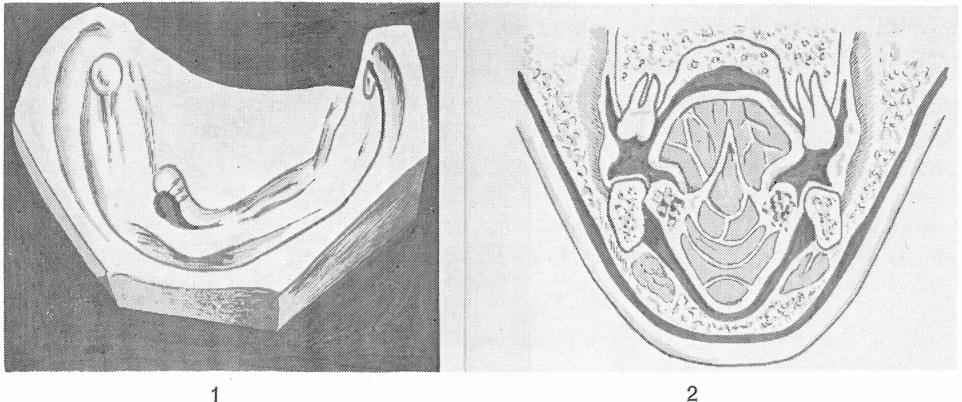
Površina ovog udubljenja, koje pripada alveolnom grebenu, pokrivena je nepomičnom sluznicom. Lateralno od udubljenja, sluznica je pomična i pripada sluznici obraza, ispod koje se nalaze vlakna mišića bukcinatorijusa (sl. 2).

Većina autora predlaže da se baza donje totalne proteze proširi nešto preko alveolnog grebena, pokrivenog nepomičnom sluznicom.

Drugi savjetuju da se baza proširi do linije oblikve, koja leži lateralno od ove linije, jer je tu koštana površina glatka, a vlakna bukcinatorijusa mogu pridonijeti osiguranju rubnog završetka u obliku ventila (vidi sl. 2).

Ovo je područje prikladno za opterećenje, jer se proteže paralelno sa smjerom žvačnog tlaka pa se na taj način rasterećuju neravna područja alveolnog grebena. Ustanovljeno je da to udubljenje postoji u 97% slučajeva. Granica protetski korisnog područja počinje distalno, s frontalnom linijom koja raspolavlja tuberkulum

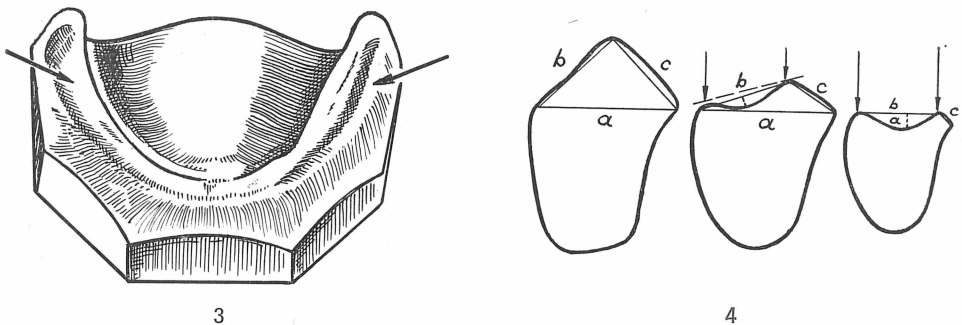
alveolne mandibule, a zatim se proteže lateralno do linije oblikve, s kojom zatvara kut od 45° . Granična linija nije ravna, nego zbog polazišta mišića bukcinatorijusa konvekсна prema naprijed. Recesus je, dakle, ograničen lateralno linijom oblikvom, vlaknima muskulusa trijangularisa, odnosno plikom bukalis, a lingvalno alveolnim grebenom.

Sl. 1. Okvirna crta donje totalne proteze. Na bočnim stranama, iza premolara, baza se širi do linije oblikve eksterne. — Sl. 2. Frontalni presjek kroz stražnji podjezični prostor pri otvorenim ustima.

Ispitivanja su pokazala, da je recesus najdublji i najširi 5—6 mm ispred distalne granice (sl. 3).

Mjerenjem je ustanovljeno da je dubina ovog područja od 0 do 4 mm, a maksimalna širina 16 mm. Površina između sulkusa alveobukalisa i linije oblikve prosječno je 96 mm^2 , no u ekstremnim slučajevima može biti i dvostruka. Za toliku vrijednost može se povećati površina protezne baze, ako maksimalno iskoristimo udubljenje (sl. 4).

Sl. 3. Dubina akcesornog recesusa. — Sl. 4. Mjerenje dubine akcesornog recesusa pri različitom stupnju resorpcije alveolnog grebena.

Nasuprot tomu, recesus mandibule akcesorijus postaje sve dublji što je greben niži.

Slika 4. pokazuje da ako je alveolni greben razgrađen, recessus zauzima vertikalniji položaj u odnosu na silu koja djeluje, okomito, nego ako je alveolni greben sačuvan.

Za prihvatanje žvačnog tlaka najprikladniji je dio alvealnog grebena pokriven nepomičnom sluznicom (vidi sl. 3).

Taj dio tijekom života postaje sve uži, da bi u ekstremnim slučajevima ostao samo linearna tvorevina, koja odgovara rubu alvealnog grebena. Iz prakse je poznato, da je visina alvealnog grebena važna za stabilizaciju donje totalne proteze i da se stabilizacija smanjuje uznapređivanjem involucijom.

Ako je alveolni greben anatomski nepovoljan osobito je korisno područje između ruba grebena i lineje oblikve, jer su ovdje važni ne samo ravna površina kosti i podložna vlakna, nego i njihov položaj prema smjeru žvačnih sila (vidi sl. 4).

Prema tomu možemo zaključiti: što je alveolni greben jače razgrađen, površina recessusa postaje sve paralelnija okluzijskoj ravnini, a time i sve prikladnija za prihvaćanje žvačne sile. Što je alveolni greben jače razgrađen, recessus je sve dublji, a time se poboljšava stabilizacija proteze prema silama koje djeluju sa strane.

Anatomske činjenice daju podršku onim autorima koji u svakom slučaju preporučuju proširenje protezne baze do lineje oblikve i ovo područje smatraju naročito vrijednim, kad je u bezubnoj čeljusti alveolni greben jako razgrađen.

S a ž e t a k

Što je veća atrofija alvealnog grebena, to dublji postaje recessus smješten između ruba alvealnog grebena i lineje oblikve. Isto tako, ako je involucija nastala razgradnjom alvealnog grebena veća, položaj se površine recessusa sve više približava povoljnoj paraleli s okluzijskom ravninom.